

ספורט ומעורבות חברתית- מחלום של מורה לתוכנית לימודים!

מתי בפעם האחרונה התבקשתם ללמד את התלמידים שלכם תוכן שאתם בוחרים ואוהבים, ולהפוך אותו לחלק מתוכנית הלימודים?

זה קרה לעמית בוטבול, מורה ומחנך בביה"ס נווה חוף בראשל"צ כאשר הוא, כמו גם מורות נוספות בצוות בית-הספר, התבקש ע"י מנהלת ביה"ס, קלרה יונה-משומר, ללמד קבוצת תלמידים שיעור בחירה. הוא בחר ללמד על ספורט ושינוי חברתי, שני נושאים שלא תמיד החיבור ביניהם ברור מאליו.

עמית האמין שאהבת הנושא – הספורט – תגביר את המוטיבציה של התלמידים והתלמידות, תמלא אותם בתשוקה, בסקרנות, ברצון לחקור דרכי תחומים נוספים. למשל תלמידים שילמדו על כדורגל באפריקה, יתמלאו בסקרנות ללמוד על יבשת אפריקה.

מה שהיה בגדר רעיון ואהבת הנושא, המשיך כפיילוט ועכשיו מתחיל להירקם כתוכנית לימוד תוך כדי תנועה. התלמידים היו מלאי התלהבות ואף הציעו רעיונות משלהם לשיעורים. הם הרגישו שהידע שלהם בספורט שווה משהו, ושיש לזה מקום בכיתה. הרבה תלמידים שלא קראו ספרים, קראו בשיעור הזה 5 ספרים!

האמת שהופתענו בעצמנו. לא ידענו עד כמה אפשר ללמוד מספורט על היסטוריה, גיאוגרפיה, אזרחות, מתמטיקה, ערכים, מנהיגות, יחסים בקבוצה, ובעצם אינסוף נושאים. וכמה זה מרתק, מלהיב, מסקרן. כיום, 8 חודשים מאז, מתחיל להירקם קונספט ושלד בסיסי של תוכנית לימודים הכוללת מערכי שיעור וחומרים שנמצאים בתהליך מתמיד של פיתוח והמשגה.

החלטנו להעביר את הרעיון הלאה למורים ומורות נוספים. אם זה הצליח אצלנו, זה יכול להצליח בכל מקום, גם סביב נושאים נוספים שמורים ימצאו בהם תשוקה ועניין.

החלטנו לנצל את יום הספורט הבינלאומי שחל ב 26 באוקטובר כדי לפתח פעילות שמחברת בין מעורבות חברתית, שכיום הוא שיעור/פעילות חובה בבתי הספר, לבין ספורט, שהוא חלק חשוב מההווה והתרבות של כל חברה. ספורטאים, ספורטאיות, הופכים פעמים רבות לכוכבים ולמודל לחיקוי. לאורך השנים, ספורטאים/יות וקבוצות ספורט, מכל הענפים ומכל המדינות, לקחו חלק פעיל, כזה או אחר, בפעילות למען החברה. זו הזדמנות לחשוף בפני התלמידים סוגיות של אי שוויון וחוסר צדק, ולחבר אותם לנושא של אחריות ומעורבות חברתית דרך הדמויות שנמצאות במרכז תשומת הלב.

חיפשנו ברשת האינטרנט כתבות שעוסקות בספורטאים/יות וקבוצות ספורט, בארץ ובעולם, שמעורבים בפעילות למען החברה. לעיתים באופן פרטי על ידי ספורטאים בודדים, לעיתים כקבוצה או גוף מאוחד. באמצעות הכתבות ניתן ללמוד מה מניע את הספורטאים/ות לעשייה; באילו תחומים הם פעילים, ובאיזו צורה הם מביעים את מעורבותם; האם הם מצליחים לשנות; ומה אפשר ללמוד מכך.

שעת חינוך
עלון קדמה למורים/ות ומחנכים/ות

- משך הפעילות הוא כשעתיים- שלוש. אפשר לעשותה במפגש אחד ארוך, או במספר מפגשים קצרים יותר.
- הפעילות מיועדת לכיתות ה'-יב'. מורות בכיתות נמוכות יותר, יכולות לבחור בכתבה אחת מתוך הכתבות המוצעות, ולעשות עבודה מונחית בכיתה סביב סיפור ספציפי.
- סביר להניח כי הנושא יעורר התלהבות או התרגשות בכיתה. חשוב לאפשר אותם ולעודד השתתפות אקטיבית של התלמידים.

מטרות הפעילות

- ליהנות מהלמידה, ומההוראה.
- לחשוף את התלמידים/ות לערך של מעורבות חברתית באמצעות נושא הספורט.
- להתוודע לספורטאים/יות, קבוצות ספורט, בארץ ובעולם, הפועלים למען שינוי חברתי.
- לעורר את העניין וההשתתפות של תלמידים שבד"כ פחות אקטיביים בשיעור.
- לעודד התלמידים לעשייה חברתית בתחומי העניין שלהם.

מהלך הפעילות:

שלב 1: מה לספורט ולמעורבות חברתית?

- המורה תחלק את הכיתה ל-4 קבוצות.
2 קבוצות יקבלו 7 מילים הקשורות לעולם הספורט.
2 קבוצות יקבלו 7 מילים הקשורות למעורבות חברתית.
לקבוצות יינתנו 10 דקות לקרוא את המילים, לנחש מהו המכנה המשותף ביניהן ולרשום אותו על גבי דף (מילה או צמד מילים שהן המכנה המשותף).
- המורה תכנס את התלמידים חזרה במליאה. כל קבוצה תציג את המילים שקיבלה ואת ההשערה שלה בנוגע למכנה המשותף ביניהן.
המורה תסביר את המושג "מעורבות חברתית" כרצף שנע מערנות לסובב דרך השתתפות ושיתוף לעבר עשייה למען "האחר"/הסביבה.
- המורה תחשוף את המילים: "ספורט" ו-"מעורבות חברתית" ותברר עם התלמידים: מה יכול להיות הקשר בין ספורט ומעורבות חברתית? באיזה אופן יכול הספורט לתרום למעורבות החברתית, וגם להיפך?

שלב 2: היכרות עם ספורטאים פעילים חברתית – עבודת תחקיר בזוגות

- המורה תשאל את התלמידים: האם אתם מכירים ספורטאים/ות שמעורבים חברתית? ואם כן, מיהם ובאילו תחומים הם מעורבים? האם יש לכם רעיונות באיזה אופן ספורטאים יכולים לתרום ולפעול למען החברה?

שעת חינוך
עלון קדמה למורים/ות ומחנכים/ות

המורה תציין כי היום נכיר כמה דוגמאות של ספורטאים/ות וקבוצות ספורט מענפי ספורט שונים, שהיו מעורבים חברתית בתחומים שונים.
המורה תציג {תרשום על הלוח או תקרין} את רשימת הספורטאים/ות, ענף הספורט בו עסקו, והתחום בו היו מעורבים חברתית.

- המורה תשאל מי מהתלמידים שמע/קרא עליהם? ואם כן, מה הם יודעים עליהם? סביר להניח שהמידע שהתלמידים ישתפו יהיה מתחום הספורט.
- המורה תחלק הכיתה לזוגות. כל זוג יקבל כתבה אחת על ספורטאי אחד/קבוצת ספורט אחת וכן דף תחקיר. התלמידים יקראו את הכתבות וימלאו את דף התחקיר (מצ"ב כנספח בסוף ההפעלה).
חשוב לציין כי יש פרטים בדף התחקיר שדורשים חיפוש נוסף באינטרנט, מעבר לכתבות שקיבלו התלמידים. אפשר להפנות את התלמידים לשימוש במכשירים חכמים או בכיתות מחשבים בבית הספר. אפשר גם לבקש מהם להדפיס תמונה של הספורטאי/ת אם יש אפשרות טכנית.

שלב 3: הצגת התחקירים בכיתה

- כל זוג יניח את דף התחקיר שלו על גבי השולחן. התלמידים יסתובבו בין השולחנות ויתרשמו מהתחקירים של חבריהם לכיתה.
- המורה תבקש מכל תלמיד/ה לבחור 2 דמויות מתוך הדמויות שקרא/ה עליהן: דמות שהכי אהב/ה או הזדהה/תה איתה, ודמות שהיה/ הייתה רוצה לפגוש.
אפשר לחלק לתלמידים מדבקות סמיילי ולבקש מהם להדביק על גבי דף התחקיר של הדמויות שבחרו. (אח"כ מעניין לבחון ויזואלית אילו דמויות קיבלו את מספר המדבקות הרב ביותר).

שלב 4: מה למדנו מהספורטאים? דיון במליאה

- המורה תכנס את התלמידים במליאה ותקיים דיון קצר סביב השאלות הבאות:
 - עם איזו דמות הכי הזדהיתם? איזו דמות מהווה עבורכם השראה?
 - האם לדעתכם יש למעורבות של ספורטאים השפעה גדולה יותר בגלל העובדה שהם ספורטאים?
 - יש שטוענים שכל אזרח במדינה חייב להיות מעורב בדרך כזו או אחרת בפעילות חברתית כלשהי, מה דעתכם על האמירה הזו? מה האחריות שלנו כפרטים על החברה? מה האחריות של המדינה?
 - מה אתם לוקחים איתכם מתוך הפעילות הזו? שאלה, מחשבה, תובנה (בנוגע לאחריות חברתית, יכולת של הפרט לשנות ולהשפיע על החברה, מעורבות חברתית בתחומי פעילות שונים וכדומה).

נספחים:

נספח א' - רשימת מילים הקשורות בספורט ומעורבות חברתית:

מילים הקשורות ל:	מילים הקשורות ל:
קהילה	ליגה
התנדבות	ענף
אחריות	ערוץ
ערבות הדדית	שדרן
עזרה לזולת	נבחרת
למען הסביבה	אימון
יוזמה	נשים

שעת חינוך

עלון קדמה למורים/ות ומחנכים/ות

נספח ב' - ספורטאים פעילים חברתית- דף תחקיר

שם הספורטאית/ או קבוצת הספורט: _____

ענף הספורט בו מתמחה: _____

פרטים אישיים כלליים (גיל, היכן נולד, היכן מתגורר, אם יש פרט אישי או משפחתי מיוחד):

הישגים בולטים בספורט:

באיזה אופן פעלה/ה במסגרת הפעילות החברתית שלו/ה?
(לדוגמא: השתתפות בהפגנה, צילום קמפיין תקשורתי, תרומה כספית, השתתפות באירוע מיוחד וכדומה)

איזה ערך חברתי רצה/תה לקדם באמצעות הפעילות החברתית שלו/ה?
(לדוגמא: שוויון בין המינים, זכויות מיעוטים, מלחמה בגזענות, קידום השלום וכדומה).

מה לדעתכם הניע אותו/ה לפעילות זו?

באיזו מידה לדעתכם הפעילות החברתית שלו/ה היא משמעותית ויכולה להשפיע? מדוע?

נספח ג' – קישורים לכתבות בנושא ספורט וחברה

אגרופי המחאה של מקסיקו 1968

תחום פעילות חברתית	גזענות, זכויות אדם
ענף ספורט	ריצה - אולימפיאדה
מי בכתבה?	ספורטאים: טומי סמית' וג'ון קרלוס

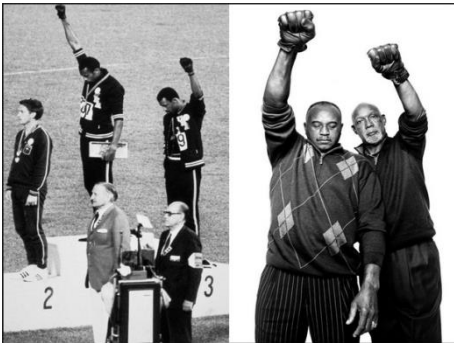
אלופת הג'ודו: אתחרה בבייג'ינג, אך אחרים את טקס הפתיחה

תחום פעילות חברתית	מיעוטים: נגד כיבוש ודיכוי טיבט
ענף ספורט	ג'ודו - אולימפיאדה
מי בכתבה?	ספורטאית: איבון בוניש

באיירן האחרת: הקשר היהודי במינכן

תחום פעילות חברתית	מיעוטים: יהודים
ענף ספורט	כדורגל
מי בכתבה?	קבוצת הכדורגל באיירן מינכן

אגרופי החירות באולימפיאדת מקסיקו

תחום פעילות חברתית	גזענות, זכויות אדם
ענף ספורט	ריצה - אולימפיאדה
מי בכתבה?	ספורטאים: טומי סמית' וג'ון קרלוס

אריאל הרוש: "המחאה גזענית. הקומץ נהיה כאן הרוב"

תחום פעילות חברתית	גזענות
ענף ספורט	כדורגל
מי בכתבה?	ספורטאי: אריאל הרוש

מצטרף לקהילת יוצאי אתיופיה במאבקם הצודק נגד הגזענות

תחום פעילות חברתית	גזענות
ענף ספורט	כדורגל
מי בכתבה?	ספורטאי: דקל קינן

המלחמה בגזענות: אפשר ללמוד גם מהגרמנים

תחום פעילות חברתית	גזענות
ענף ספורט	כדורגל
מי בכתבה?	קבוצת הכדורגל סט. פאולי

רק ראול יביא שלום

תחום פעילות חברתית	שלום
ענף ספורט	כדורגל
מי בכתבה?	קבוצת הכדורגל ריאל מדריד

בניון על משחק השלום: "ספורט מקרב בין אנשים"

תחום פעילות חברתית	שלום
ענף ספורט	כדורגל
מי בכתבה?	ספורטאים: יוסי בניון, מראדונה

כשמחאה חברתית פוגשת את ספורטאי ישראל

תחום פעילות חברתית	המחאה החברתית, שיוויון כלכלי
ענף ספורט	כדורגל
מי בכתבה?	ספורטאים: מיכאל זנברג, אורי אוזן

לב גדול: כדורסלן ישראלי מתנדב למען העניים בניו יורק

תחום פעילות חברתית	עוני, שיוויון כלכלי
ענף ספורט	כדורסל
מי בכתבה?	ספורטאי: עומר חיים

צפו בשער הענק של זידאן

תחום פעילות חברתית	עוני, שוויון כלכלי
ענף ספורט	כדורגל
מי בכתבה?	מגוון

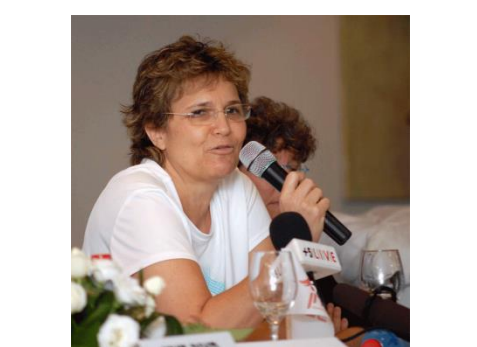
יצחקי: "בושה לאותם אוהדים ששרים שירי שואה"

תחום פעילות חברתית	ניצולי שואה, אוכלוסיות מגוונות
ענף ספורט	כדורגל
מי בכתבה?	קבוצה: מכבי ת"א

עד סוף העונה: מכבי ת"א תשחק עם סמל UNICEF

תחום פעילות חברתית	זכויות ילדים, אוכלוסיות מגוונות
ענף ספורט	כדורגל
מי בכתבה?	קבוצה: מכבי ת"א

אבסולוט אוסטפלד

תחום פעילות חברתית	נשים, אוכלוסיות מגוונות
ענף ספורט	כדורסל
מי בכתבה?	ספורטאית: אורנה אוסטפלד

כשהאדמה רועדת, הספורט לא עומד מנגד

תחום פעילות חברתית	אסון טבע, בריאות ואקולוגיה
ענף ספורט	מגוון ענפי ספורט
מי בכתבה?	מגוון

קרן ליבוביץ - פרופיל

תחום פעילות חברתית	בעלי מוגבלויות
ענף ספורט	שחייה - פאראוליפית
מי בכתבה?	ספורטאית: קרן ליבוביץ

לתפארת מדינת ישראל

תחום פעילות חברתית	בעלי מוגבלויות
ענף ספורט	טיפוס פאראוליפית
מי בכתבה?	ספורטאית: פסקל ליבוביץ

לברון ג'יימס יממן לימודי קולג' ל-1,000 ילדים תושבי אקרון

תחום פעילות חברתית	חינוך והשכלה, קהילה
ענף ספורט	כדורסל
מי בכתבה?	ספורטאי: לברון ג'יימס

עבודה עם קהילה זו עבודה במשרה מלאה

תחום פעילות חברתית	קהילה
ענף ספורט	כדורגל
מי בכתבה?	קבוצות בארץ ובחו"ל, הפועל קטמון, אברטון

הרבה יותר מצמיד צהוב: קרן הסרטן של לאנס ארמסטרונג

תחום פעילות חברתית	מחלת הסרטן, בריאות ואקולוגיה
ענף ספורט	רכיבה על אופניים
מי בכתבה?	ספורטאי: לאנס ארמסטרונג